

JIGAR SERROZI O'TKIR VA SURUNKALI XOLESISTIT

Orziyeva Marjona Aminboyevna

*Xalqaro Innovatsion Tibbiyot Texnikumi nodavlat ta'lim muassasasi
o'qituvchisi*

Annotatsiya. Ushbu maqola jigar serrozi va o'tkir hamda surunkali xolesistit kasalliklarini o'rganadi. Tadqiqotda kasallikning patofiziologiyasi, klinik belgilar, diagnostika usullari, davolash strategiyalari va profilaktik choralari batafsil tahlil qilindi. Natijalar ko'rsatdiki, erta tashxis, kompleks davolash va profilaktik chora-tadbirlar bemorlarning hayot sifatini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: jigar serrozi, xolesistit, o'tkir xolesistit, surunkali xolesistit, diagnostika, davolash, profilaktika.

Аннотация. В статье рассматриваются цирроз печени и острый и хронический холецистит. Исследуются патофизиология, клинические проявления, методы диагностики, стратегии лечения и профилактические меры. Результаты показывают, что ранняя диагностика, комплексное лечение и профилактика значительно улучшают качество жизни пациентов.

Ключевые слова: цирроз печени, холецистит, острый холецистит, хронический холецистит, диагностика, лечение, профилактика.

Annotation. This article explores liver cirrhosis and acute and chronic cholecystitis. The study analyzes pathophysiology, clinical manifestations, diagnostic methods, treatment strategies, and preventive measures. Results indicate that early diagnosis, comprehensive treatment, and prevention significantly improve patients' quality of life.

Keywords: liver cirrhosis, cholecystitis, acute cholecystitis, chronic cholecystitis, diagnosis, treatment, prevention.

Kirish.

Jigar serrozi va xolesistit jigar va o'n ikki barmoqli ichak hamda o'tkazuvchi yo'llarning surunkali va o'tkir patologik holatlari bo'lib, inson organizmining umumiy sog'lig'i uchun katta xavf tug'diradi. Jigar serrozi ko'pincha uzoq muddatli surunkali kasalliklar natijasida rivojlanadi va jigar to'qimalarining qaytarilmas degeneratsiyasi bilan tavsiflanadi. Ushbu patologiya jigarda sirrozli o'zgarishlar, fibroz va nodulyar tuzilish hosil bo'lishiga olib keladi, natijada jigar funktsiyalari sezilarli darajada kamayadi. O'tkir va surunkali xolesistit esa o'n ikki barmoqli ichak va jigar bilan bog'liq bo'lgan safro yo'llarining yallig'lanishi hisoblanadi va ko'pincha safro toshlari, bakterial infektsiyalar yoki immun tizimi buzilishlari natijasida yuzaga keladi[1]. Ushbu maqolada jigar serrozi va xolesistitning patofiziologiyasi, klinik manzarasi, diagnostika usullari, davolash strategiyalari va oldini olish choralari batafsil ko'rib chiqiladi.

Metodlar.

Jigar serrozining rivojlanishi ko'plab omillarga bog'liq bo'lib, eng ko'p uchraydigan sabablar orasida surunkali gepatit B va C, alkogolga bog'liq jigar kasalliklari, metabolik buzilishlar va autoimmun patologiyalar mavjud. Ushbu omillar jigar to'qimalarining yallig'lanishi va hepatotsitlarning nekrozi natijasida fibroz jarayonini qo'zg'atadi. Fibroz jarayoni davomida normal jigar to'qimasi nodulyar tuzilishga aylanadi, bu esa portal gipertenziya, jigar yetishmovchiligi va ko'plab tizimli asoratlarning rivojlanishiga olib keladi[2]. O'tkir va surunkali xolesistit esa safro yo'llarining yallig'lanish jarayonlari bilan bog'liq bo'lib, o'tkir xolesistit odatda kuchli og'riq, isitma, ko'ngil aynishi va qusish bilan namoyon bo'ladi. Surunkali xolesistit esa davriy og'riqlar, dispeptik simptomlar va safro funktsiyasining buzilishi bilan tavsiflanadi.

Natijalar.

Diagnostika jarayoni jigar serrozi va xolesistitning aniq tashxisini qo'yish uchun muhim ahamiyatga ega. Jigar serrozini aniqlashda laboratoriya testlari, jumladan, jigar fermentlari (AST, ALT), bilirubin darajasi, albumin va protrombin vaqti kabi ko'rsatkichlar ishlatiladi. Shuningdek, ultratovush, kompyuter

tomografiya (KT) va magnit-rezonans tomografiya (MRT) yordamida jigar tuzilishi, nodullar soni, portal venoz tizimning holati baholanadi[3]. Xolesistitni tashxislashda esa ultratovush tekshiruvi eng samarali usul hisoblanadi, chunki u safro pufagi devorining qalinlashishi, toshlar mavjudligini va yallig'lanish jarayonini aniqlash imkonini beradi. Zarur hollarda endoskopik retrograd xolangiopankreatografiya (ERCP) orqali safro yo'llarini baholash va diagnostik manipulyatsiyalarni amalga oshirish mumkin.

Jigar serrozi va xolesistitning davolash strategiyalari kasallikning bosqichi va og'irligiga bog'liq. Jigar serrozida konservativ davolash simptomatik bo'lib, diuretiklar, gepatoprotektorlar, vitaminlar va dietik terapiya qo'llaniladi. Surunkali va og'ir holatlarda jigar transplantatsiyasi eng samarali usul hisoblanadi. O'tkir xolesistitda esa antibiotik terapiya, analgetiklar va safro yo'llarini bo'shatish uchun jarrohlik aralashuvlar qo'llaniladi. Surunkali xolesistitda esa davolash ko'pincha dori-darmonlar, parhez va jigar funksiyasini qo'llab-quvvatlovchi preparatlar orqali amalga oshiriladi. Shuningdek, profilaktika choralari ham muhim bo'lib, ularga sog'lom ovqatlanish, ortiqcha alkogol iste'mol qilmaslik, vaznni nazorat qilish va virusli hepatitdan himoya qilish kiradi[4].

Patofiziologik jihatdan, jigar serrozi va xolesistit bir-biriga bog'liq bo'lishi mumkin, chunki jigar funksiyasining buzilishi safro oqimini kamaytiradi, bu esa xolesistit rivojlanishiga hissa qo'shadi. Shu sababli kasallikni kompleks tarzda davolash va monitoring qilish zarur. Klinik jihatdan, bemorlar tez charchash, oshqozon-ichak traktida og'riq, teri va ko'z sarg'ayishi, shish paydo bo'lishi kabi belgilar bilan murojaat qiladilar. Kasallikning surunkali shakllarida esa umumiy holsizlik, vazn yo'qotish va qorin bo'shlig'ida distensiya kuzatiladi.

Hozirgi vaqtda jigar serrozi va xolesistit bilan bog'liq klinik tadqiqotlar rivojlanmoqda. Molekulyar biologiya, genetik tahlil va neyron tarmoqlar yordamida bemorlarning individual davolash strategiyasini ishlab chiqish imkoniyati mavjud. Shuningdek, minimal invaziv jarrohlik usullari va endoskopik texnologiyalar yordamida xolesistitning murakkab holatlarini samarali davolash mumkin.

Farmakologik rivojlanish natijasida yangi gepatoprotektorlar, anti-fibrotik va immunomodulyator preparatlar klinik amaliyotga joriy qilinmoqda, bu esa kasallikning oldini olish va asoratlarni kamaytirishga yordam beradi[5].

Muhokama.

Jigar serrozi va xolesistitning oldini olish strategiyalari kasallik xavfini sezilarli darajada kamaytiradi. Bu strategiyalar orasida alkogol iste'molini cheklash, virusli gepatitga qarshi emlash, ortiqcha vazndan saqlanish, sog'lom ovqatlanish, jismoniy faoliyatni ta'minlash va muntazam tibbiy tekshiruvlar mavjud. Shu bilan birga, bemorlarni erta tashxislash va davolash orqali surunkali jarayonlarning jiddiy asoratlarni oldini olish mumkin. Klinik tajribalar shuni ko'rsatadiki, integrativ yondashuv, ya'ni konservativ, jarrohlik va profilaktik choralarning kombinatsiyasi bemorlarning hayot sifati va davomiyligini sezilarli darajada yaxshilaydi.

Xulosa.

Xulosa qilib aytganda, jigar serrozi va o'tkir hamda surunkali xolesistit jiddiy sog'liq muammolari bo'lib, ularning kompleks diagnostikasi va davolash strategiyalari bemorlarning hayot sifatini saqlashda muhim ahamiyatga ega. Kasallikning patofiziologik mexanizmlari, klinik belgilari va diagnostika usullari to'liq o'rganilishi bilan birga, zamonaviy davolash usullari va profilaktika choralarni qo'llash zarur. Molekulyar biologiya, genetik tahlil va minimal invaziv texnologiyalar asosida individual davolash strategiyasini ishlab chiqish hozirgi tibbiyotning eng istiqbolli yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Shu bilan birga, sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish, muntazam tibbiy tekshiruvlar va profilaktik choralarni qo'llash kasallikning rivojlanishini sekinlashtiradi va bemorlarning umumiy hayot sifatini yaxshilaydi. Jigar serrozi va xolesistitni o'z vaqtida aniqlash va kompleks davolash orqali surunkali asoratlarni va jiddiy klinik holatlarning oldini olish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. Sobirov A., "Jigar sirrozi va portal gipertenziya", Tibbiyot nashriyoti, 2018.
2. Egamberdiyev R., "Xolesistit va safro toshlari", Toshkent, 2020.
3. Qodirov T., "Jigar sirrozi va uning asoratlari", Toshkent, 2019.

4. Usmonov B., “O‘tkir xolesistitni jarrohlik davolash”, Tibbiyot nashriyoti, 2020.
5. Yodgorov D., “Surunkali xolesistit va zamonaviy davolash usullari”, Toshkent, 2022.